

Základy složitosti a vyčíslitelnosti

NTIN090

Petr Kučera

2022/23 (4. přednáška)

Převoditelnost a úplnost

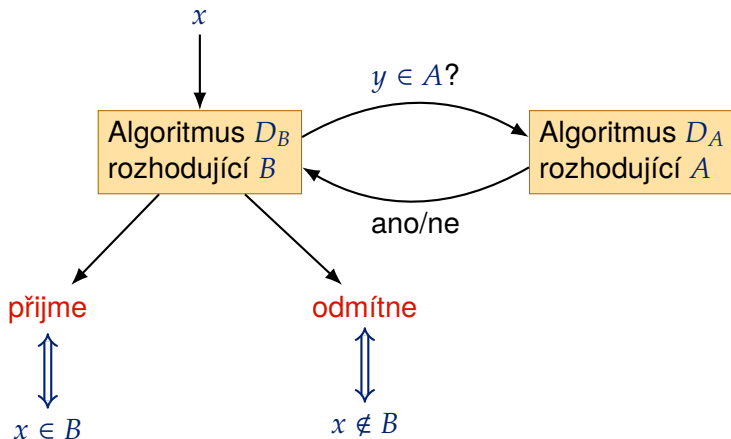
Jak ukazovat nerozhodnutelnost?

Chceme ukázat, že A je nerozhodnutelný jazyk.

- 1 Vybereme si jiný nerozhodnutelný jazyk B
  - například $B = L_u$
- 2 Sporem předpokládáme: Máme algoritmus D_A , který rozhoduje A
- 3 Popíšeme algoritmus D_B , který rozhoduje B
  - D_B může volat D_A jako podprogram
- 4 Dostáváme spor s nerozhodnutelností B
- 5 Ukázali jsme, že A není rozhodnutelný

Turingovská převoditelnost (princip)

$B \leq_T A$ = „pomocí A umíme rozhodnout B “

Turingovská převoditelnost

Jazyk $B \subseteq \Sigma^*$ je **Turingovsky převoditelný** na jazyk $A \subseteq \Sigma^*$ ($B \leq_T A$), pokud existuje algoritmus (Turingův stroj) D_B , který

- rozhoduje B
- může pokládat dotazy typu „ $y \in A$?“
  - pro libovolný řetězec $y \in \Sigma^*$
- Tyto dotazy jsou okamžitě správně zodpovězeny (ano/ne)
- Počet dotazů není omezen

- A rozhodnutelný $\implies B$ rozhodnutelný
- B nerozhodnutelný $\implies A$ nerozhodnutelný
- $A \leq_T \bar{A}$ pro každý jazyk A

Problém zastavení

PROBLÉM ZASTAVENÍ (HALTING PROBLEM)

Instance: Kód Turingova stroje M a vstup x .

Otázka: Zastaví se výpočet Turingova stroje M nad vstupem x , tedy $M(x) \downarrow$?

- Odpovídá jazyku $\text{HALT} = \{ \langle M, x \rangle \mid M(x) \downarrow \}$

Věta

Jazyk HALT je částečně rozhodnutelný, ale není rozhodnutelný.

Částečná rozhodnutelnost HALT

$$\text{HALT} = \{ \langle M, x \rangle \mid M(x) \downarrow \}$$

- Jazyk HALT je částečně rozhodnutelný
- Plyne z existence univerzálního stroje $\mathcal{U}$
- HALT je přijímán následujícím strojem $\mathcal{H}$

Výpočet $\mathcal{H}$ se vstupem $\langle M, x \rangle$

- 1 Simuluj $M(x)$
  - 2 Přijmi
-

Nerozhodnutelnost HALT

$$\text{HALT} = \{ \langle M, x \rangle \mid M(x) \downarrow \}$$

- Jazyk HALT je nerozhodnutelný
- **Sporem:** Nechť $\mathcal{H}$ je stroj rozhodující HALT
  - $\text{HALT} = L(\mathcal{H})$ a
  - $\mathcal{H}(\langle M, x \rangle) \downarrow$ pro každý Turingův stroj M a vstup x
- Popíšeme Turingův stroj M_u , který rozhoduje

$$L_u = \{ \langle M, x \rangle \mid x \in L(M) \}$$

Stroj M_u rozhodující L_u s pomocí HALT

Výpočet stroje M_u se vstupem $\langle M, x \rangle$

- 1 Sestroj Turingův stroj M' , který se řídí následujícím algoritmem

---

Výpočet M' se vstupem y

- 1 Pust' $M(y)$
  - 2 **if** M zamítl **then**
  - 3 | vstup do nekonečné smyčky
-

// Položíme dotaz jazyku HALT

- 2 **if** $\langle M', x \rangle \in \text{HALT}$ **then**
  - 3 | přijmi
  - 4 **else**
  - 5 | odmítni
-

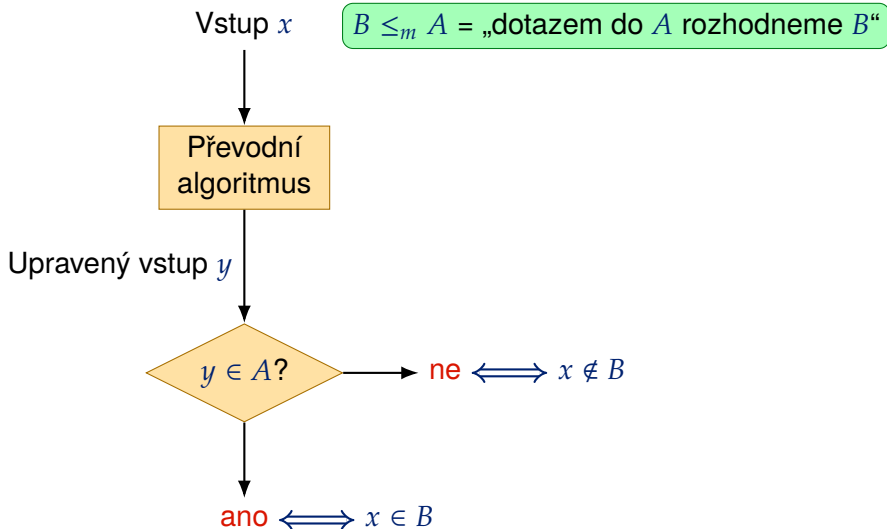
Nerozhodnutelnost HALT

Ukázali jsme, že $L_u \leq_T \text{HALT}$

L_u není rozhodnutelný $\implies \text{HALT}$ není rozhodnutelný

- Program M_u je velmi specifický
  - Orákula HALT se ptá jen jednou na konec
  - Odpověď dotazu HALT je přímo odpovědí M_u
- Program ukazuje, že L_u je m -převoditelný na HALT

m -převoditelnost (princip)

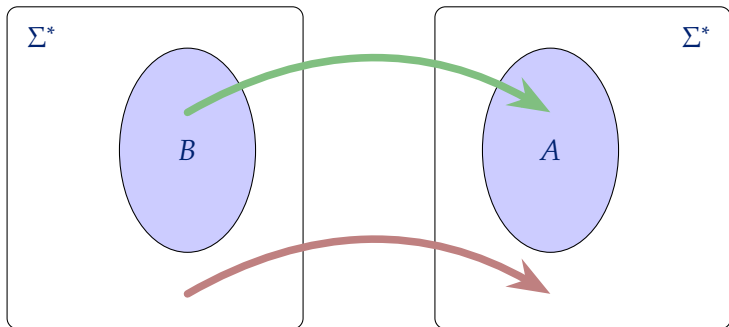

m -převoditelnost (definice)

Definice

Jazyk B je m -převoditelný na jazyk A , pokud existuje totální vyčíslitelná funkce f splňující

$$(\forall x \in \Sigma^*) [x \in B \Leftrightarrow f(x) \in A]$$

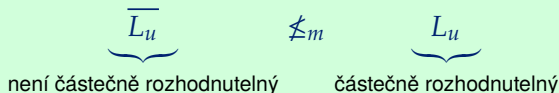
m -převoditelnost (definice)

Definice

Jazyk B je m -převoditelný na jazyk A ($B \leq_m A$), pokud existuje totální vyčíslitelná funkce f splňující

$$(\forall x \in \Sigma^*)[x \in B \Leftrightarrow f(x) \in A]$$

- $\leq_m$ je reflexivní a tranzitivní relace (**kvaziuspořádání**).
- Pokud $A \leq_m B$ a B je (částečně) rozhodnutelný jazyk, pak totéž lze říct o A .

m -převoditelnost (reflexivita)

Lemma (Reflexivita m -převoditelnosti)

Pro každý jazyk A platí $A \leq_m A$

Důkaz.

- Identita $\text{id}(x) = x$ je totální algoritmicky vyčíslitelná funkce
- Pro každý řetězec $x \in \Sigma^*$ platí

$$x \in A \Leftrightarrow \text{id}(x) \in A$$

m -převoditelnost (tranzitivita)

Lemma (Tranzitivita m -převoditelnosti)

Pro každé jazyky A , B a C platí $A \leq_m B \wedge B \leq_m C \implies A \leq_m C$

Důkaz.

- $A \leq_m B$ pomocí funkce g
- $B \leq_m C$ pomocí funkce h
- Definujme funkci $f(x) = h(g(x))$
  - f je totální algoritmicky vyčíslitelná funkce
- Pro každý řetězec $x \in \Sigma^*$ platí

$$x \in A \underbrace{\iff}_{A \leq_m B} g(x) \in B \underbrace{\iff}_{B \leq_m C} h(g(x)) \in C \underbrace{\iff}_{f(x)=h(g(x))} f(x) \in C$$

- $A \leq_m C$ pomocí funkce f

m -převoditelnost porovnává obtížnost

Lemma

Nechť B a A jsou dva jazyky, pro něž platí, že $B \leq_m A$.

- ① A rozhodnutelný $\implies B$ je rozhodnutelný
- ② A částečně rozhodnutelný $\implies B$ je částečně rozhodnutelný

- Předpokládejme, že M_A je TS, který přijímá/rozhoduje A
- Popíšeme TS M_B , který přijímá/rozhoduje B

Výpočet stroje M_B se vstupem x

```
1  $y \leftarrow f(x)$            //  $f$  ukazuje, že  $B \leq_m A$ 
2 Pust'  $M_A(y)$ 
3 if  $M_A$  přijal then
4   | přijmi
5 else
6   | odmítni
```

Lemma

Nechť B a A jsou dva jazyky, pro něž platí, že $B \leq_m A$.

- 1 A je rozhodnutelný $\implies B$ je rozhodnutelný
- 2 A je částečně rozhodnutelný $\implies B$ je částečně rozhodnutelný

Důsledek

Nechť B a A jsou dva jazyky, pro něž platí, že $B \leq_m A$.

- 1 B je nerozhodnutelný $\implies A$ je nerozhodnutelný
- 2 B není částečně rozhodnutelný $\implies A$ není částečně rozhodnutelný

Převod L_u na HALT

- $L_u = \{\langle M, x \rangle \mid x \in L(M)\}$
- $\text{HALT} = \{\langle M, x \rangle \mid M(x) \downarrow\}$

Lemma

$L_u \leq_m \text{HALT}$

Idea:

- Definujeme $f(\langle M, x \rangle) = \langle M', x \rangle$ tak, aby platilo pro každý vstup $x \in \Sigma^*$

$$M \text{ přijme } x \iff M'(x) \downarrow$$

- Popíšeme úpravu M na M'
- Algoritmus počítající f provede tuto transformaci

$L_u \leq_m \text{HALT}$

$$L_u = \{ \langle M, x \rangle \mid x \in L(M) \}$$

$$\text{HALT} = \{ \langle M, x \rangle \mid M(x) \downarrow \}$$

Ke stroji M definujeme stroj M' takto

Výpočet M' se vstupem y

Puť $M(y)$

if M zamítl **then** vstup do nekonečné smyčky

- Pro každý řetězec $y \in \Sigma^*$ platí:

$$y \in L(M) \iff M'(y) \downarrow$$

- Pro každou dvojici M a x platí

$$\langle M, x \rangle \in L_u \iff x \in L(M) \iff M'(x) \downarrow \iff \langle M', x \rangle \in \text{HALT}$$

$L_u \leq_m \text{HALT}$

- Funkce $f(\langle M, x \rangle) = \langle M', x \rangle$
  - je totální algoritmicky vyčíslitelná a
  - ukazuje, že $L_u \leq_m \text{HALT}$

Neprázdnost jazyka

PROBLÉM NEPRÁZDNÉHO JAZYKA

Instance: Kód Turingova stroje M

Otázka: Je $L(M) \neq \emptyset$?

$$NE = \{\langle M \rangle \mid L(M) \neq \emptyset\}$$

Věta

Jazyk NE je částečně rozhodnutelný ale není rozhodnutelný

- Částečnou rozhodnutelnost jsme již ukázali dříve
- Nerozhodnutelnost ukážeme tím, že $L_u \leq_m NE$

$$L_u \leq_m \text{NE}$$

$$L_u = \{\langle M, x \rangle \mid x \in L(M)\}$$

$$\text{NE} = \{\langle M \rangle \mid L(M) \neq \emptyset\}$$

K dvojici M a x definujeme Turingův stroj M'

Výpočet M' se vstupem y

Puť $M(x)$ // M' ignoruje svůj vstup!

if M přijal **then**

  | přijmi

else

  | odmítni

- Platí

$$L(M') = \begin{cases} \Sigma^* & x \in L(M) \\ \emptyset & x \notin L(M) \end{cases}$$

- Pro každý kód dvojice $\langle M, x \rangle$ platí

$$\langle M, x \rangle \in L_u \iff x \in L(M) \iff L(M') \neq \emptyset \iff \langle M' \rangle \in \text{NE}$$

- Funkce $f(\langle M, x \rangle) = \langle M' \rangle$
  - je totální algoritmicky vyčíslitelná a
  - ukazuje, že $L_u \leq_m \text{NE}$

Definice

Jazyk A je m -úplný, pokud

- 1 A je částečně rozhodnutelný a
- 2 pro každý částečně rozhodnutelný jazyk B platí, že $B \leq_m A$

- Ty „nejtěžší“ z částečně rozhodnutelných jazyků
- m -úplnost implikuje nerozhodnutelnost
- Pokud $A \leq_m B$, B je částečně rozhodnutelný jazyk a A je m -úplný jazyk, pak B je též m -úplný
  - Plyne z tranzitivity m -převoditelnosti

m -úplnost univerzálního jazyka

Věta

Jazyk $L_u = \{\langle M, x \rangle \mid x \in L(M)\}$ je m -úplný.

Důkaz.

- Částečná rozhodnutelnost plyne z existence univerzálního TS
- Nechť A je libovolný částečně rozhodnutelný jazyk
- Existuje Turingův stroj M přijímající A ($A = L(M)$)
- Funkce $f(x) = \langle M, x \rangle$ je totální algoritmicky vyčíslitelná a platí

$$x \in A \iff x \in L(M) \iff \langle M, x \rangle \in L_u \iff f(x) \in L_u$$

- Funkce f tedy ukazuje $A \leq_m L_u$

Další úplné jazyky

Důsledek

Jazyky

$$\text{HALT} = \{ \langle M, x \rangle \mid M(x) \downarrow \}$$

$$\text{NE} = \{ \langle M \rangle \mid L(M) \neq \emptyset \}$$

jsou m -úplné

Důkaz.

- Oba jazyky jsou částečně rozhodnutelné
- Ukázali jsme, že $L_u \leq_m \text{HALT}$ a $L_u \leq_m \text{NE}$
- m -úplnost plyne z tranzitivity m -převoditelnosti

Riceova věta

Věta (Riceova věta)

Nechť C je třída částečně rozhodnutelných jazyků a položme

$$L_C = \{ \langle M \rangle \mid L(M) \in C \}$$

*Jazyk L_C rozhodnutelný, právě když je třída C **triviální**, tedy buď je prázdná nebo obsahuje všechny částečně rozhodnutelné jazyky.*

Problém, v němž se ptáme, zda daný program přijímá jazyk s danou netriviální vlastností P , je nerozhodnutelný.

Riceova věta (důsledky)

Nerozhodnutelnost následujících jazyků plyne z Riceovy věty

- $NE = \{\langle M \rangle \mid L(M) \neq \emptyset\}$
  - C je třída neprázdných částečně rozhodnutelných jazyků
- $Fin = \{\langle M \rangle \mid L(M) \text{ je konečný jazyk}\}$
  - C je třída konečných jazyků
- $Inf = \{\langle M \rangle \mid L(M) \text{ je nekonečný jazyk}\}$
  - C je třída nekonečných částečně rozhodnutelných jazyků
- $Dec = \{\langle M \rangle \mid L(M) \text{ je rozhodnutelný jazyk}\}$
  - C je třída rozhodnutelných jazyků
- $Reg = \{\langle M \rangle \mid L(M) \text{ je regulární jazyk}\}$
  - C je třída regulárních jazyků
- $Primality = \{\langle M \rangle \mid L(M) = PRIME\}$
  - $PRIME = \{\langle p \rangle \mid p \text{ je prvočíslo}\}$
  - $C = \{PRIME\}$
- $Hello = \{\langle M \rangle \mid M \text{ přijímá řetězec Hello}\}$

Riceova věta (nepoužitelnost)

Věta (Riceova věta)

Nechť C je třída částečně rozhodnutelných jazyků a položme

$$L_C = \{ \langle M \rangle \mid L(M) \in C \}$$

*Jazyk L_C rozhodnutelný, právě když je třída C **triviální**, tedy buď je prázdná nebo obsahuje všechny částečně rozhodnutelné jazyky.*

NELZE použít na jazyky

$$L_u = \{ \langle M, x \rangle \mid x \in L(M) \}$$

$$\text{HALT} = \{ \langle M, x \rangle \mid M(x) \downarrow \}$$

$$\text{DIAG} = \{ \langle M \rangle \mid \langle M \rangle \notin L(M) \}$$

Riceova věta (důkaz)

Věta (Riceova věta)

Nechť C je třída částečně rozhodnutelných jazyků a položme

$$L_C = \{ \langle M \rangle \mid L(M) \in C \}$$

*Jazyk L_C rozhodnutelný, právě když je třída C **triviální**, tedy buď je prázdná nebo obsahuje všechny částečně rozhodnutelné jazyky.*

- Nechť třída C je prázdná
  - $\implies L_C = \emptyset$
  - $\implies L_C$ je rozhodnutelný
- Nechť třída C obsahuje všechny částečně rozhodnutelné jazyky
  - $\implies L_C = \Sigma^*$
  - $\implies L_C$ je rozhodnutelný

Riceova věta (důkaz)

- Dále předpokládáme, že C je netriviální
- Ukážeme, že
  - $L_u \leq_m \underline{L_C}$ pokud C neobsahuje prázdný jazyk
  - $L_u \leq_m \overline{L_C}$ pokud C obsahuje prázdný jazyk

Riceova věta (důkaz)

- Předpokládejme, že C neobsahuje prázdný jazyk
  - tedy $\emptyset \notin C$
- Zvolíme Turingův stroj M_1 takový, že $L(M_1) \in C$
  - Speciálně $L(M_1) \neq \emptyset$
- Popíšeme totální vyčíslitelnou funkci $f(\langle M, x \rangle) = \langle M' \rangle$ splňující

$$L(M') = \begin{cases} L(M_1) & x \in L(M) \\ \emptyset & x \notin L(M) \end{cases}$$

- Platí tedy

$$x \in L(M) \iff L(M') \in C \iff f(\langle M, x \rangle) = \langle M' \rangle \in L_C$$

- Funkce f ukazuje, že $L_u \leq_m L_C$

Riceova věta (důkaz)

K dvojici M a x definujeme Turingův stroj M'

Výpočet M' se vstupem y

Simuluj $M(x)$

if M přijal **then** // $x \in L(M)$

    Simuluj $M_1(y)$

if M_1 přijal **then**

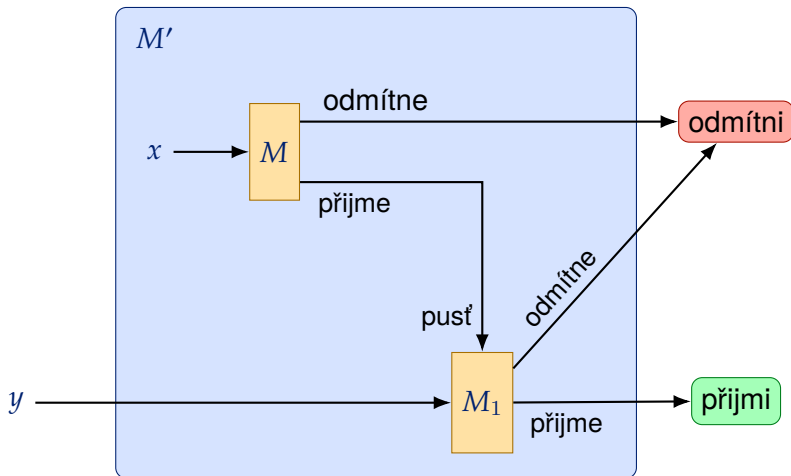
        přijmi

odmítni

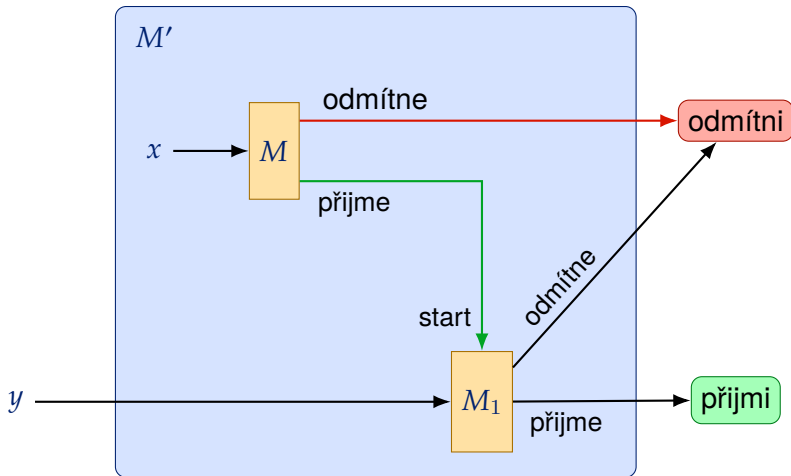
Riceova věta (důkaz)

K dvojici M a x definujeme Turingův stroj M'

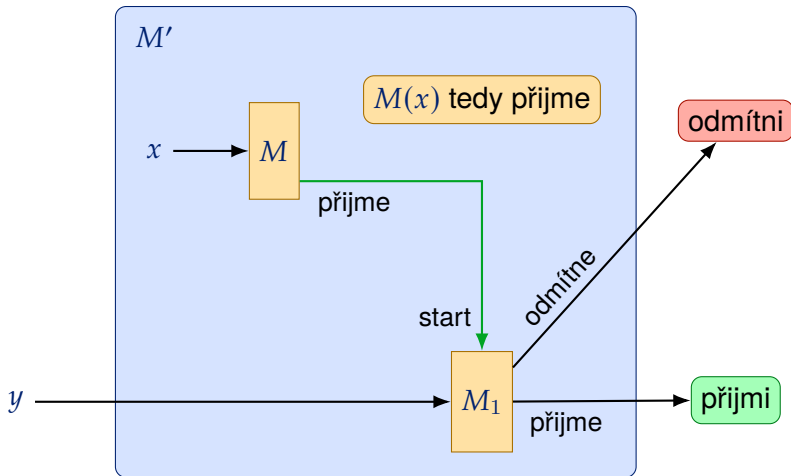
Riceova věta (důkaz, $x \in L(M)$)

Předpokládejme $x \in L(M)$

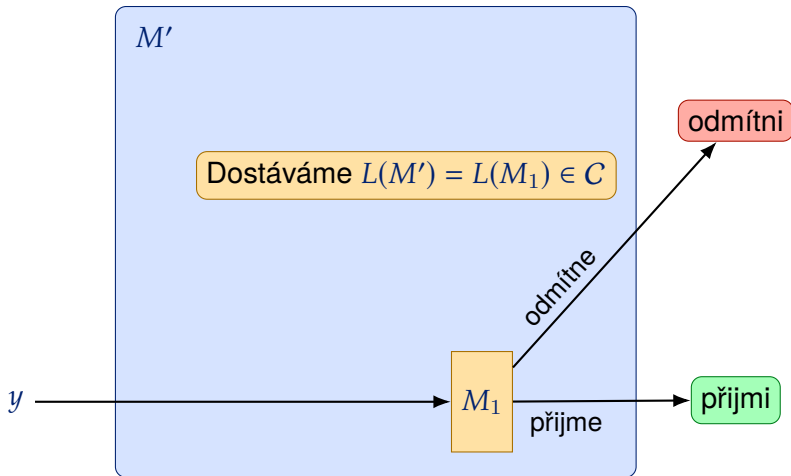
Riceova věta (důkaz, $x \in L(M)$)

Předpokládejme $x \in L(M)$

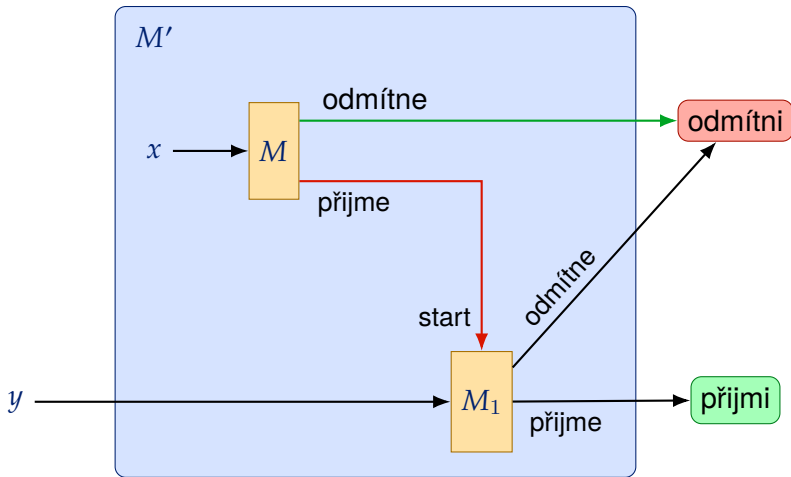
Riceova věta (důkaz, $x \in L(M)$)

Předpokládejme $x \in L(M)$

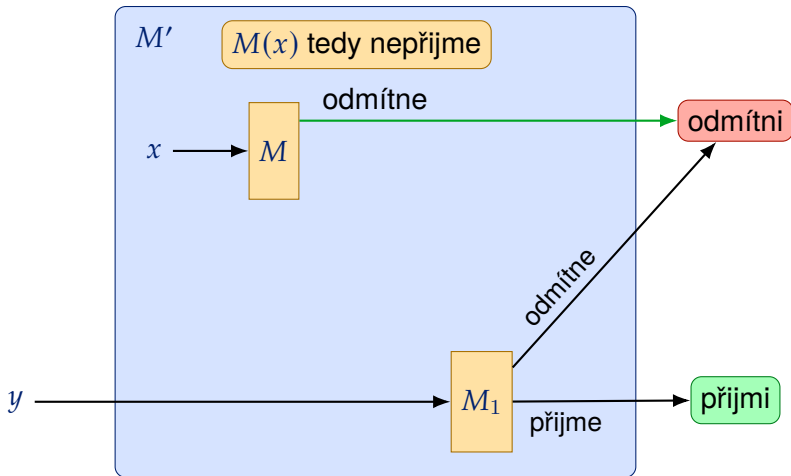
Riceova věta (důkaz, $x \notin L(M)$)

Předpokládejme $x \notin L(M)$

Riceova věta (důkaz, $x \notin L(M)$)

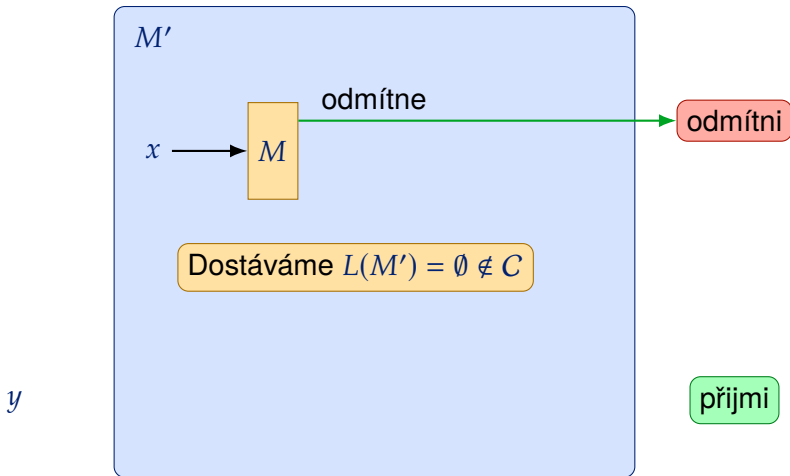
Předpokládejme $x \notin L(M)$

Riceova věta (důkaz, $x \notin L(M)$)

Předpokládejme $x \notin L(M)$

Riceova věta (důkaz, dokončení)

- $x \in L(M) \implies L(M') = L(M_1) \in C \implies \langle M' \rangle \in L_C$
- $x \notin L(M) \implies L(M') = \emptyset \notin C \implies \langle M' \rangle \notin L_C$
- Funkce $f(\langle M, x \rangle) = \langle M' \rangle$ je totální algoritmicky vyčíslitelná a platí

$$\langle M, x \rangle \in L_u \iff x \in L(M) \iff f(\langle M, x \rangle) = \langle M' \rangle \in L_C$$

- Dostáváme $L_u \leq_m L_C$
- Pokud $\emptyset \in C$
  - stačí vyměnit role C a doplňku C
  - tím ukážeme $L_u \leq_m \overline{L_C}$

Riceova věta (funkce)

Pomocí f_M označíme funkci, kterou počítá Turingův stroj M .

Věta (Riceova věta (funkce))

Nechť C je třída algoritmicky vyčíslitelných funkcí a položme

$$A_C = \{\langle M \rangle \mid f_M \in C\}$$

*Jazyk A_C rozhodnutelný, právě když je třída C **triviální**, tedy buď je prázdná nebo obsahuje všechny algoritmicky vyčíslitelné funkce.*

- Důkaz analogický verzi pro jazyky

Riceova věta (důsledky)

Následující jazyky jsou nerozhodnutelné dle Riceovy věty

- $\text{Tot} = \{\langle M \rangle \mid f_M \text{ je totální, tedy } \text{dom } f_M = \Sigma^*\}$
- $\text{Sum} = \{\langle M \rangle \mid M \text{ počítá součet dvou čísel}\}$
- $\text{Inc} = \{\langle M \rangle \mid f_M \text{ je rostoucí}\}$
- $\text{Zero} = \{\langle M \rangle \mid f_M(0) \downarrow = 0\}$
- $\text{ToUpper} = \{\langle M \rangle \mid M \text{ změní ve vstupu malá písmena na velká}\}$
- $\text{HW} = \{\langle M \rangle \mid M \text{ vypíše Hello, world jako prvních 12 znaků výstupu}\}$

Postův korespondenční problém

POSTŮV KORESPONDENČNÍ PROBLÉM

Instance: Množina „dominových kostek“ P :

$$P = \left\{ \left[\frac{t_1}{b_1} \right], \left[\frac{t_2}{b_2} \right], \dots, \left[\frac{t_k}{b_k} \right] \right\}$$

kde $t_1, \dots, t_k, b_1, \dots, b_k \in \Sigma^*$ jsou řetězce.

Otázka: Existuje **párovací posloupnost** $i_1, i_2, \dots, i_l$, kde $l \geq 1$ a $t_{i_1} t_{i_2} \dots t_{i_l} = b_{i_1} b_{i_2} \dots b_{i_l}$?

Věta (Bez důkazu)

POSTŮV KORESPONDENČNÍ PROBLÉM je nerozhodnutelný.

Základní třídy složitosti

Rozhodovací problémy

V rozhodovacím problému se ptáme, zda daná instance x splňuje danou podmínku.

- Odpověď je typu ano/ne.
- Rozhodovací problém formalizujeme jako jazyk $L \in \Sigma^*$ kladných instancí a otázku, zda $x \in L$.
- Příklady rozhodovacích problémů:
  - Je daný graf souvislý?
  - Má daná logická formule model?
  - Má daný lineární program přípustné řešení.
  - Je dané číslo prvočíslem?

V **úloze** pro danou **instanci** x hledáme y , které splňuje určitou podmínku

- Odpovědí je zde y nebo informace o tom, že žádné vhodné y neexistuje
- Úlohu formalizujeme jako relaci $R \subseteq \Sigma^* \times \Sigma^*$
  - K dané instanci x hledáme y tak, že $(x, y) \in R$
- Příklady úloh:
  - Nalezení silně souvislých komponent orientovaného grafu
  - Nalezení splňujícího ohodnocení logické formule
  - Nalezení přípustného řešení lineárního programu

Časová a prostorová složitost Turingova stroje

Definice

Nechť M je (deterministický) Turingův stroj a necht' $f : \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{N}$ je funkce, která je definovaná pro každý vstup.

- M **pracuje v čase** $f(n)$, pokud výpočet M nad libovolným vstupem x délky $|x| = n$ skončí po provedení nejvýše $f(n)$ kroků.
- M **pracuje v prostoru** $f(n)$, pokud výpočet M nad libovolným vstupem x délky $|x| = n$ skončí a využije nejvýš $f(n)$ buněk pracovní pásky.

Základní deterministické třídy složitosti

Definice

Nechť $f : \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{N}$ je funkce, potom definujeme třídy:

$\text{TIME}(f(n))$ třída jazyků přijímaných Turingovými stroji, které pracují v čase $O(f(n))$

$\text{SPACE}(f(n))$ třída jazyků přijímaných Turingovými stroji, které pracují v prostoru $O(f(n))$

$\text{TIME}(f(n)) \subseteq \text{SPACE}(f(n))$ pro každou funkci $f : \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{N}$.

- V jednom kroku pohne Turingův stroj hlavou jen o jednu buňku vpravo nebo vlevo
- Stroj použije v každém kroku nejvýš jednu buňku navíc

Význačné deterministické třídy složitosti

- Třída problémů řešitelných v polynomiálním čase

$$P = \bigcup_{k \in \mathbb{N}} \text{TIME}(n^k)$$

- Třída problémů řešitelných v polynomiálním prostoru

$$\text{PSPACE} = \bigcup_{k \in \mathbb{N}} \text{SPACE}(n^k).$$

- Třída problémů řešitelných v exponenciálním čase

$$\text{EXPTIME} = \bigcup_{k \in \mathbb{N}} \text{TIME}(2^{n^k}).$$

Proč polynomy?

Silnější verze Churchovy-Turingovy teze

Reálné výpočetní modely lze simulovat na Turingovu stroji s polynomiálním zpomalením/nárůstem prostoru.

- Polynomy jsou uzavřeny na skládání.
- Polynomy (obvykle) nerostou příliš rychle.
- Definice třídy P nezávisí na zvoleném výpočetním modelu.

Cobhamova-Edmondsova teze, 1965

P odpovídá třídě prakticky řešitelných problémů na počítači.